

CITES-sopimus sääntelee luonnonvaraisten uhanalaisten eläin- ja kasvilajien kansainvälistä kauppaa

Orkidea, Harry Helmisaari

Varpuspöllö, Vesa Huttunen

Uhanalaisilla eläin- ja kasvilajeilla ei saa käydä kauppaa rajoituksetta. CITES-sopimus (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna) suojelee luonnonvaraisia lajeja kansainvälisen kaupan haitallisilta seurauksilta.

CITES-yleissopimus on yksi maailman laajimmista ympäristönsuojelusopimuksista. Se suojelee yli 35 600 uhanalaista eläin- ja kasvilajia sääntelemällä eläinten ja kasvien, niiden osien ja niistä valmistettujen tuotteiden kansainvälistä kauppaa.

Sopimuksen alaiset lajit ovat uhanalaistuneet tai vaarassa uhanalaistua niillä käytävän kansainvälisen kaupan seurauksena. Lajit on luokiteltu ns. laji-

liitteisiin todetun suojelutarpeen mukaan. CITESin lajiliitteessä I luetellaan lajit, joilla kaupan-ikäntä on kokonaan kielletty, ja lajiliitteessä II lajit, jotka ovat vaarassa uhanalaistua, ellei kauppaa säännellä.

Sopimus koskee kansainvälistä kauppaa, eli valtion ulkorajat ylittävää sekä kaupallista että ei-kaupallista tuontia ja vientiä. Myös tarhuttujen CITES-eläinten ja viljeltyjen CITES-kasvien tuonti- ja vienti on luvanvaraista.

Tulli tarkastaa luvat ja todistukset

Sopimuksen tarkoitus on turvata uhanalaisia lajeja ja estää lajien uhanalaistuminen. Se ei kuitenkaan tarkoita täyskieltoa. Sopimuksen lajeista noin 2,5 prosenttia on sellaisia, joiden luonnonvaraisia yksilöitä ei voi tuoda tai viedä kaupallisesti.

Pytonnahkaisia lompakoita, Trond Kvitvik

Kauppaa säännellään pääasiassa eriasteisin tuonti- ja vientirajoituksin, ja lupamenettely riippuu kyseisen lajin uhanalaisuusluokasta. Käytännössä kauppaa valvotaan maiden ympäristöviranomaisten myöntämällä, tullissa esitettävillä kirjallisilla CITES-luvilla ja -todistuksilla.

CITES-sopimus

- koskee noin 5 600 uhanalaista eläinlajia ja yli 30 000 uhanalaista kasvilajia
- astui voimaan vuonna 1975, Suomessa vuonna 1976
- sopimuksen on allekirjoittanut 180 maata

Suomen CITES-lajeja

karhu, susi, ilves, saukko, kurki, kaikki pöllöt, heinätavi, kaikki petolinnot ja kämmekät (orkideat)

www.ymparisto.fi/cites

Soikkokämmekkä, Terhi Ryttyäri

Karhu, Ari Meriruoko

Euroopan unionissa yhteinen CITES-lainsäädäntö

Sopimus on toimeenpantu EU:ssa unionin yhteisellä CITES-lainsäädännöllä, jossa lajit on lueteltu liitteissä A ja B.

EU:n ulkopuoliset CITESin osapuolimaat toimeenpaneavat sopimusta omalla lainsäädännöllään. Eläinten ja kasvien tuonnissa, viennissä ja muussa toiminnassa on noudatettava sekä tuonti- että vientimaan CITES-vaatimuksia muuta lain-

säädäntöä unohtamatta.

EU:n rajat ylittävän tuonin ja viennin lisäksi unionin lainsäädäntö sääntelee myös yhteisön sisäistä uhanalaisten lajien kauppaa; sekä maiden välistä että sisäistä. Esimerkiksi A-liitteen lajeille vaaditaan erillinen EU-todistus ostoon, myyntiin ja muuhun kaupalliseen toimintaan.

Harmaapapukaija, Robert Lancione, cites.org

Esimerkkejä CITES-lajeista

Eläimet: karhut, susi, kissaeläimet, saukot, apinaeläimet, valaat, ankerias, sampikalat, kivikorallit, norsut, sarvikuo- not ja useat muut "safarieläimet", krokotiilieläimet, papukaijat, kolibrit, petolinnut ja pöllöt. Lisäksi mm. monet käärmeet, liskot, kilpikonnat, sammakkoeläimet, hämähäkit, perhoset, haikalat, rauskut, simpukat ja kotilot.

Kasveja: kämmekekäkasvit eli orkideat, kaktukset, aloet, mehityräkit, lumikellot, ginseng, käpypalmut ja ramini- puut. Lisäksi mm. jotkin mahongit ja palisanterit.

Eläinten ja kasvien osia: nahat, karvat, luut, kuoret, sarvet ja syöksyhampaat, höyhenet ja sulat, juuret ja lehdet, munat, liha, veri, ja myski.

Tuotteita, jotka saattavat sisältää CITES-lajeja: soittimet, käsilaukut, turkit, vyöt, kengät, vaatteet, kellonrannekkeet, perhot, veistokset, lääkkeet ja rohdot, kosmetiikka, hajuvedet, suitsukkeet, puu- ja sahatavara sekä liha- ja kalavalmis- teet, mm. kaviaari.

Norsunluuveistoksia, Trond Kvitvik

Varaaninnahkainen laukku, Harry Helmsaari

Toimi matkailijana harkiten, olet vastuussa tuomisistasi. Siis, jos olet epävarma - älä osta!

Matkailija, tunne vastuusi!

Matkustatko EU:ssa, ylitätkö EU:n ulkorajan? Aiotko tuoda matkoiltasi eksoottisia tuliaisia, koriste-esineitä, nahkatuotteita, luontaistuotteita, elintarvikkeita, kasveja tai eläimiä tai niistä valmistettuja tuotteita?

Tutustu CITES-lainsäädäntöön välttääksesi uhanalaisilla lajeilla käytävää laitonta kaup- paa. Lainsäädännön rikkominen voi johtaa tuliaistesi takavari- kointiin tullissa, sakkoihin tai

vakavimmissa tapauksissa jopa syytteeseen.

Selvitä laji ja sen mahdolli- nen luvanvaraisuus ennen ostoa ja tuontia, ja hanki luvat ajoissa. Lupia ei myönnetä jälkikäteen. Ellet varmuudella tiedä onko kyseessä luvanvarainen kasvi, eläin tai sellaisesta valmistettu tuote, jätä kaupat tekemättä.

Huomioi, että osia ja johdannai- sia uhanalaisista lajeista saattaa olla monissa tuotteissa, kuten koruissa ja koriste-esineissä, vaatteissa, soittimissa, kosmetiikassa, luon- taistuotteissa ja elintarvikkeissa.

Lisätietoa:

- ymparisto.fi/cites CITES Suomessa
- ym.fi Hallintoviranomainen ympäristöministeriö
- syke.fi Lupaviranomainen Suomen ympäristökeskus SYKE
- luomus.fi Tieteellinen viranomainen Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS
- tulli.fi Valvontaviranomainen Tulli
- cites.org CITES-sihteeristön kotisivut (CITES-sopimuksen jäsenmaat ja yhteystiedot).

Suomen CITES-viranomaiset

